

tona waihanga. Ko taua ko te iwi Maori he iwi kuware rawa iho i te Hainamana, oira ki nga iwi pakeha nei kei runga noa ake taua, kaore he wetiwheti perei he whakaparahako ranei. E huaina ara te pakeha he iwi ma (white): ko te Hainamana he kowhai (yellow). Me whakarite penei ake e mata-ma mai ai nga hoa ina korero iho i nga kupu nei, e wehi ana te ma i te kowhai. Pania te ma ki te kowhai, ka riro i te kowhai te kaha. Pania te kowhai ki te ma, ka ngaro te ma. Tena kiia he whero he tohu mo nga iwi pakeha nei. Ki te whakananua e koe te whero me te kowhai ka puta mai he tuhi paruparu, ta-one-one noa iho. Waiho ki e ai te korero a etahi pakeha matau, ki te korikori tenei 450,000,000 tangata ka hopu ki nga tikanga, ki nga rakau patu a nga iwi pakeha, ka tahuri te ao nei. Kaore he whenua hei haerenga ma tera ma o tiri tuauriuri whaioio. Ka kerekere te kai, te tangata, te whenua.

Na, mo te ugakau apo o nga iwi: kua whakateteka nea atu a Rurua ki te pito ki te raki o Haina, a kua riro i a ia. I whawhai te Tiapanihi ki te Hainamana i te tau 1894—1895, a, mei kore te whakakorikori a te Wiwi raua ko te Rurua kua riro he wahi o Haina i te rau o te patu. Kei te kai kinikini te Wiwi, te Tiapania, te Ingarihi, i te taha mona o Haina hei turanga wae-wae mona, mona, e tutata ai ki te hekohoko taonga i te Hainamana. Kua eke te tauraha a Ingaringi ki te pito whaka-te-tonga o taua whenua ina tae ki te wa e roherohoa ai te Rehe Potae o Haina ki waenganui i nga iwi pakeha. Ki te tono moni te kawanatanga o Haina i nga iwi pakeha ka whao tera ka riro mana, mana te moni nui, kia nui ai tonu mana ki runga ki te kawanatanga o Haina. I whanau mai i runga i te ngakau apo te puhahae me te kino o nga iwi ki a ratou ano.

Ko te wahi tenei i kua ake ai i te tinatanga o te korero nei, he nui ake tenei pakanga i te Poa raua ko te Ingarihi. Me whakawhaihi mai taua kupu kia mau ai i nga hoa i roto i nga putanga korero i muri ake nei. E nui ana te pakanga hou nei, ko nga take:

(a). He tino papatutanga tenei no etahi tikanga nunui: no te tikanga a te hauauru kia orite te hikoi whakamua a nga iwi o te ao i runga i nga tikanga papai e kiia nei ko te Whakapono Karaitiana te kaupapa; no te tikanga a te Hainamana kia waiho ratou kia moe ana i runga i nga tikanga a o ratou tupuna, kia penei ai te ao i te wai e whakarepo nei ka pirau i te kore wai hou e rere

ana mai ki roto i te kore putanga atu hoki ki waho.

(b). Kua huihui nga iwi nunui katoa o te ao ki te hapui i ta ratou tikanga, a i te mea e anga nui atu ana ki te Hainamana te pakanga ka mau tena kotahitanga.

(c). Tera ano e whai koha te ngakau apo raua ko te puhahae i muri iho; kia takoto te tupapaku i te whenua ka wehewehe ai nga ekara, tena ki te kuhu i a ia, i a ia. E kore ia nei e papatu, e ngangau, e tahuri ki te haehae i a ratou ano, ko wai hoki te tauhou ki nga manu whakamoho o te rangi, ki nga kuri ngau kino o te koraha. Ma tatou e whakaaro a muri o tenei kupu. Mehemea ka papatu ana nga iwi nunui o te ao nei ki a ratou ano, ka aha te ao nei?

Tena kei a tatou pepa Maori nei te roanga atu o nga korero, o nga whakatakinga i te pakanga nei. Mehemea pea au ko tetahi o nga poropiti maori o nga ra o mua ake tata nei kua nui ake taku reo ki te whakapauaki i etahi kupu taurua hei miharo ma te Motu. Ko te he kaore taku hoa Etita o Te Pihihuarua-roa nei e whakane kia tinhangatia nga iwi o te Motu nei: ko au e mea ake ana moumou enei korero papai ka mate whakaroto nei. E ki ana ko Waikato, "Kia ora! Ae: kia pena!"

HE PANUITANGA.

Ki te Etita o Te Pihihuarua-roa,

E hoa, tena koe!

Tenei etahi kupu torutoru nei ka tukua atu mau e kuhu atu ki roto ki nga parirau o ta tatou manu, hei huri ki nga hoa, tuakana, teina, tamaiki, mokopuna.

I tu he huihuinga ma matou i te 16 o nga ra o te marama nei, he whiriwhiri kia tu he Kiribimete ki te Kuri-a-Tuatua i te Tihema e haere ake nei, he whakaaro ki te "Poho o Materoa," whare runanga, e tu nei i te Kuri-a-Tuatua ai, a whakaetia ana e taua huihuinga.

Tera ano e tukua nga whakaaturanga po-whiri, a enei marama e tu mai nei.

Heoi ano,

HA NOA WHAKATERE.

"HAPI KINIHA.

Turanganui, Akuhata.